



ISSN 2959-1953
ISSN 2959-1961
<https://osvita.eeipsy.org>
<https://doi.org/10.38014/osvita.2023.92.11>

ПІНЧУК І.О.

доктор педагогічних наук, доцент,
кафедра теорії і методики початкової
освіти, Глухівський національний
педагогічний університет
імені Олександра Довженка,
м. Глухів, Сумська область, Україна

ГОРДІЄНКО С.С.

аспірант 1 року навчання,
Глухівський національний
педагогічний університет імені
Олександра Довженка,
Глухівський національний
педагогічний університет імені
Олександра Довженка,
м. Глухів, Сумська область, Україна

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ПРОФЕСІЙНОГО АНГЛОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

PINCHUK I.O., HORDIENKO S.S. **Training future teachers for professional English-language communication in war conditions.** *The orientation of national higher education towards European standards involves the training of competent specialists capable of professional English-language communication. Therefore, the article describes the results of a study aimed at training future teachers for professional English-language communication in wartime. To achieve the goal, a set of methods was used: analysis of scientific sources, educational regulatory documents, questionnaires, interviews, graphic methods. The author analyses and reveals the peculiarities of the challenges of the educational process in higher education institutions in wartime. The article investigates the specifics of future teachers' training for professional English-language communication in the context of distance learning. The analysis of the research results has shown that the most effective approaches to organizing the educational process for training future teachers in professional English communication are: emphasis on communication skills, preparation for teaching in extreme conditions, use of innovative technologies, cultural competence training, psychological*

training.

Keywords: professional training, future teachers, professional English-language communication, war conditions.

ПІНЧУК І.О., ГОРДІЄНКО С.С. Підготовка майбутніх учителів до професійного англомовного спілкування в умовах війни.

Орієнтація вітчизняної вищої освіти на європейські стандарти передбачає підготовку компетентних фахівців, спроможних до англомовної професійної комунікації. Тому, в статті описано результати дослідження спрямовані на вивчення підготовки майбутніх учителів до професійного англомовного спілкування в умовах війни. Для досягнення мети було використано комплекс методів: аналіз наукових джерел, освітніх нормативно-правових документів, анкетування, інтерв'ювання, графічні. Автором здійснено аналіз і розкрито особливості викликів освітнього процесу в закладах вищої освіти в умовах війни. У статті досліджено специфіку фахової підготовки майбутніх учителів до професійного англомовного спілкування в умовах дистанційного навчання. Аналіз результатів дослідження показав, що найефективнішими підходами в організації освітнього процесу з підготовки професійного англомовного спілкування майбутніх учителів є: акцент на комунікативних навичках, підготовка до викладання в екстремальних умовах, використання інноваційних технологій, навчання культурній компетентності, психологічна підготовка.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні вчителі, професійна англомовна комунікація, умови війни.

Постановка проблеми. Умови сьогодення вимагають термінового оновлення й удосконалення вітчизняної освіти. Сучасні заклади вищої освіти зобов'язані готувати здобувачів освіти до вирішення нагальних життєвих проблем, із якими вони ніколи раніше не стикалися.

Модернізація освітнього процесу в педагогічних ЗВО, метою яких є професійна підготовка фахівців освітнього профілю є особливо важливою сьогодні, в умовах воєнного стану в Україні. Тому вчителі мають бути готовими до роботи в закладах загальної середньої освіти в умовах загрози життю кожного громадянина нашої країни. Особливо важливим завданням сучасного вчителя є вміння організувати освітній процес засобами дистанційного чи змішаного формату навчання, з використанням інноваційних освітніх технологій.

Із огляду на те, що Україна знаходиться на шляху до європейської інтеграції, важливим постає питання оволодіння майбутніми педагогами англійською мовою як засобом комунікації із закордонними колегами щодо особливостей професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процес підготовки майбутніх фахівців освітнього профілю регулюється низкою державних нормативних документів: Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 рр. (2012), Проєкт Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років (2014), закон України «Про вищу освіту» (2017). Крім того, освітній процес підготовки майбутніх педагогів висвітлюється в Концепції «Нова українська школа», метою якої є забезпечення імплементації системної реформи сучасної освіти, що передбачає виконання ряду положень, зокрема: ухвалення нових стандартів загальної середньої освіти, розроблених з урахуванням компетентностей, необхідних для успішної самореалізації особистості; запровадження принципу педагогіки партнерства, що ґрунтується на співпраці учнів, учителів і батьків; запровадження принципу дитиноцентризму (орієнтація на потреби учня); удосконалення процесу виховання, що дасть змогу засвоїти новий зміст освіти; підвищення мотивації вчителя шляхом надання академічної свободи; створення сучасного освітнього середовища, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання учнів, учителів і батьків [13]

Процес професійної підготовки майбутніх учителів до успішної діяльності в умовах дистанційної освіти є об'єктом багатьох наукових розвідок. Значну увагу розробці окресленої проблеми приділяли як вітчизняні, так і зарубіжні науковці. Зокрема, актуальні проблеми викладання іноземних мов у закладах вищої освіти України вивчали І. Бей [11], М. Горюнова, Т. Погорелова [12], А. Малота [16]; підготовку майбутніх учителів англійської мови початкових класів досліджували І. Максак, М. Радченко [15], І. Пінчук [19], Т. Полонська, М. Сідун [14]. Вітчизняна вчена А. Малота обґрунтувала та створила методику змішаного навчання професійно орієнтованого усного спілкування англійською мовою майбутніх соціальних працівників.

Проблема іншомовної підготовки майбутніх фахівців стала предметом наукового пошуку ряду вітчизняних учених: О. Любашенко й З. Корнєва [6] досліджують уміння англійського діалогічного інтерактивного мовлення у здобувачів освіти технічних спеціальностей; О. Лучанінова, В. Коваль, Г. Дефорж, Л. Наконечна, О. Головна [7] вивчають процес формування комунікативної компетентності майбутніх спеціалістів засобами групової роботи; І. Литовченко, О. Огієнко, А. Сбруєва, Г. Соцька [8] описують методи викладання англійської мови для спеціальних цілей для студентів університету; С. Никипорець, Л. Ібрагімова, [10] висвітлюють особливості процесу формуван-

ня комунікативної компетентності студентів нелінгвістичних ЗВО засобом CLIL на заняттях з іноземної мови. Інші вітчизняні вчені досліджували питання й зробили систематичний огляд літератури змістовного електронного навчання з соціальними середовищами віртуальної реальності у вищій освіті [9].

Німецькі вчені К. Кісслінг і Г. Фабрі [5] акцентують увагу на розвиткові англomовної компетентності фахівців медичної освіти, зокрема вивчають процес викладання й вивчення комунікативної компетентності на основі моделі навичок. Автори пропонують навчальні завдання, що розроблені з метою адаптації до рівня знань здобувачів вищої освіти. Швецькі дослідниці А.-Т. Ярвенпя та Т. Густавссон [3] досліджують проблему розвитку англomовної компетентності майбутніх фахівців як ключового фактору якості багатонаціональних і міжорганізаційних інфраструктурних проєктів, під час реалізації яких залучені учасники з різних культур, мають спілкуватися однією мовою і приймати спільні рішення. Китайський учений Дж. Корбет [1] розкриває особливості міжкультурної освіти для вчителів англійської мови й описує інтелектуальні педагогічні традиції, що сформували міжкультурну мовну освіту. Дослідник також розглядає вплив онлайн-ресурсів на процес викладання англійської мови й наводить потужні аргументи щодо розвитку міжкультурної комунікативної компетентності. Е. Какуллі-Константіну [4] досліджує вивчення англійської мови для спеціальних і академічних цілей через застосування хмарних технологій.

Незважаючи на значний інтерес як вітчизняних, так і зарубіжних науковців до поставленої проблеми, окремі аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців освітньої галузі залишаються недостатньо висвітленими.

Формулювання цілей статті. Зазначене вище доводить актуальність досліджуваної проблеми. Тому **мету статті** можемо визначити так: здійснити аналіз і розкрити особливості викликів освітнього процесу в закладах вищої освіти в умовах війни; обґрунтувати специфіку фахової підготовки майбутніх учителів до професійного англomовного спілкування в умовах дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. Удосконалення системи вищої вітчизняної освіти у воєнний і повоєнний періоди є однією з ключових цілей становлення України як успішної європейської держави й повноправного члена Європейського Союзу.

Новим досвідом сучасних освітян став пошук шляхів розвитку освіти в умовах жорстокої російської війни проти, що поглибив усвідомлення потреби об'єднати потужні кваліфіковані дії освітян різних рівнів задля розвитку сучасної освіти в Україні попри всі виклики. В умовах російської агресії проти України надзвичайно стрімко змінювалися підходи до реалізації державної освітньої політики. Передусім, це потребувало оперативного прийняття сміли-

вих рішень, внесення змін і доповнень до законів України та відповідних нормативно-правових документів у сфері освіти. Безумовно, необхідно було діяти надто оперативно й одночасно за різними напрямками, зокрема: законодавчими, організаційними, освітніми, соціально-педагогічними, соціально-культурними, медичними та іншими з урахуванням особливостей і потреб різних категорій населення й особливо дітей дошкільного і шкільного віку, учнівської і студентської молоді [17].

Досвід організації дистанційної форми навчання, отриманий протягом останніх років, допоміг українській освітній спільноті швидко адаптуватися до нових реалій війни. МОН України рекомендувало закладам освіти самостійно ухвалювати рішення про навчання й закінчення навчального року з урахуванням ситуації.

Наше дослідження передбачає вивчення особливостей підготовки майбутніх учителів до англомовного професійного спілкування в умовах війни в північно-східному регіоні України, зокрема в Глухівському НПУ ім. О. Довженка.

Результати дослідження дали можливість проаналізувати основні виклики освітнього процесу в закладі вищої освіти в умовах війни, що подано в таблиці 1.

Таблиця 1. Виклики освітнього процесу в закладі вищої освіти в умовах війни

№	Виклик	Особливості реалізації
1	Безпека студентів та персоналу	Гарантування безпеки студентів та персоналу в умовах конфлікту, що передбачає введення необхідних заходів безпеки й евакуаційних планів.
2	Система комунікацій та зв'язку	Проблеми з інфраструктурою та зв'язком можуть впливати на здатність закладів вищої освіти спілкуватися зі студентами, викладачами та іншими учасниками освітнього процесу.
3	Припинення навчального процесу	Військові дії можуть призвести до змушених припинень навчання та закриття закладів вищої освіти, що впливає на нормальний ритм академічного року та викладання.
4	Евакуація студентів та персоналу	Потреба в евакуації студентів і персоналу з районів активних бойових дій може створити виклик у забезпеченні їхнього переселення та подальшої участі в освітньому процесі.
5	Стрес та психологічна підтримка	Умови війни можуть викликати стрес і травматичні наслідки серед студентів, викладачів і персоналу. Забезпечення психологічної підтримки стає дуже важливим аспектом.
6	Фінансування та ресурси	Нестабільна ситуація може призвести до скорочень у фінансуванні та обмеження доступу до необхідних ресурсів для освітніх закладів.

7	Адаптація програм	Потреба в адаптації навчальних програм під нові реалії війни, включаючи питання безпеки й конфліктології.
8	Втрата викладацького складу	Можливі втрати серед викладацького складу внаслідок військових дій або зміни життєвих обставин.
9	Виклики інтеграції випускників	Випускники можуть стикатися з викликами знаходження роботи або подальшого навчання в умовах економічної та соціальної нестабільності.

Розробка стратегій для вирішення цих викликів та надання необхідної підтримки закладам вищої освіти в північно-східному регіоні України є критично важливою для забезпечення неперервного функціонування освітнього процесу в умовах військового конфлікту.

Іншим завданням дослідження було визначення специфіки фахової підготовки майбутніх учителів до професійного англомовного спілкування в умовах дистанційного навчання під час воєнних дій у північно-східному регіоні України. Відповідна підготовка майбутніх учителів є важливим завданням, оскільки дозволяє забезпечити ефективну комунікацію та взаєморозуміння в умовах кризового середовища.

Використання англійської мови вітчизняними ЗВО відбувається відповідно до «Методичних рекомендацій щодо забезпечення якісного вивчення, викладання та використання англійської мови у закладах вищої освіти України» (2023), законопроекту «Про функціонування англійської мови як мови міжнародного спілкування в Україні», Рекомендацій Ради Європейського Союзу (2008) від 23 квітня 2008 року щодо ключових компетентностей для навчання впродовж життя.

У зазначених документах запропоновано рекомендації керівництву й викладачам англійської мови вітчизняних ЗВО для реалізації завдань сучасної англомовної освіти, вивчення й використання англійської мови здобувачами вищої освіти України. До того ж, у документі зазначено про потребу підтримки міжнародних партнерів, участі в міжнародних проєктах, зазначено про максимальний потенціал його застосування в післявоєнний період відновлення країни.

У процесі дослідження було впроваджено методологію експертного оцінювання й визначено вагомі коефіцієнти підходів, забезпечення яких сприятиме формуванню англомовної компетентності майбутніх фахівців. Із цією метою виникла потреба в експертній групі, до складу якої ввійшли викладачі англійської мови. Здійснене ранжування підходів експертами дало змогу виявити шість домінантних підходів до розвитку англомовної компетентності майбутніх учителів. На основі проведених досліджень можемо узагальнити

отримані результати та описати основні підходи й рекомендації до організації процесу підготовки майбутніх учителів до англомовного спілкування (табл. 2).

Таблиця 2. Підходи й рекомендації до організації процесу підготовки майбутніх учителів в Україні до англомовного спілкування в умовах війни

Підхід	Рекомендація щодо його впровадження	%
Акцент на комунікативних навичках	Варто розвивати навички усного й писемного спілкування, оскільки це важливо для ефективної комунікації в будь-яких умовах. Використання рольових ігор та ситуативних вправи для симуляції реальних ситуацій, які можуть виникнути під час війни, є важливим фактором.	27,2 %
Підготовка до викладання в екстремальних умовах	Важливо тренувати майбутніх учителів на випадок, якщо вони опиняться в екстремальних умовах, таких як обмежений доступ до ресурсів або інфраструктурних проблем. Варто проводити семінари та тренінги на місцях з конфліктами для практичного засвоєння навичок у реальних умовах.	8,6 %
Використання інноваційних технологій	Залучайте сучасні технології для викладання, такі як відеоконференції та онлайн-ресурси, що може бути особливо важливим у військових конфліктах.	35,7 %
Навчання культурній компетентності	Враховуйте культурні аспекти спілкування в різних умовах, зокрема в контексті війни. Забезпечте учителів знанням щодо культурних особливостей та чутливості до різних культур.	4,1 %
Психологічна підготовка	Враховуйте аспекти психологічної стійкості та підготовки майбутніх вчителів до емоційного стресу, який може виникнути в умовах війни. Забезпечте підтримку та ресурси для збереження психічного здоров'я вчителів.	20,8 %
Співпраця з місцевими громадами	Залучайте майбутніх вчителів до співпраці з місцевими громадами та організаціями для надання освіти в умовах війни. Встановлюйте партнерства з організаціями, які здійснюють освітню діяльність в умовах конфлікту.	3,6 %

На основі використання методів бесіди, опитування, анкетування, було визначено основні підходи до організації процесу підготовки майбутніх учителів в Україні до англомовного спілкування в умовах війни та створено рекомендації щодо їх застосування. Пізніше в ході дослідження методом ранжування було визначено відсоткове співвідношення найефективніших підходів щодо підготовки майбутніх учителів до англомовного професійного спілкування (рис. 1). Ці підходи допоможуть майбутнім учителям не лише вивчати мову, а й розвивати комплекс навичок, необхідних для ведення ефективного англомовного спілкування в умовах війни.



Рис. 1. Відсоткове співвідношення найефективніших підходів щодо вдосконалення англомовного професійного спілкування майбутніх учителів

Підготовка майбутніх учителів до професійного англомовного спілкування в умовах війни є складним завданням, яке вимагає комплексного підходу. Ураховуючи особливості конфліктного середовища, такі підходи можуть включати:

Крім зазначених вище підходів під час професійного англомовного спілкування майбутніх учителів варто брати до уваги нижче описані аспекти розвитку англомовної компетентності в умовах війни.

1. *Специфічні навички англійської мови.* Варто враховувати контекст війни в ході вивчення мовних структур і лексики, що можуть бути корисними в ситуаціях екстреної комунікації або роботи в сферах, пов'язаних із захистом та допомогою.

2. *Культурна компетентність.* Сьогодні існує потреба навчання здобувачів вищої освіти культурній чутливості й адаптації до різних культурних контекстів, які можуть бути особливо важливими в умовах війни й міжнаціонального конфлікту.

3. *Стресостійкість і психологічна підготовка.* З огляду на те, що вчителі можуть стикатися зі стресовими ситуаціями в умовах військового конфлікту, до освітнього процесу ЗВО треба додавати курси, що містять роз'яснення особливостей психологічної підтримки та стресостійкості.

4. *Методи ефективної комунікації* в умовах нестабільності й обмежених

ресурсів можуть бути корисними під час роботи в умовах військових конфліктів.

5. Використання інноваційних технологій є важливим особливо в умовах віддаленості чи непостійного доступу до освітніх ресурсів. Тому, треба залучати сучасні технології для вивчення англійської мови, що може зробити процес більш доступним і ефективним.

6. Розроблення й адаптація програм до потреб здобувачів освіти, що містять симуляції та практичні вправи, й дозволить студентам використовувати отримані навички в реальних ситуаціях.

7. Співпраця з гуманітарними організаціями дасть можливість залучити майбутніх учителів до проєктів або партнерств, де вони можуть використовувати свої англомовні навички для надання допомоги й підтримки в умовах кризи.

8. Навчання етиці та безпеки в контексті військового конфлікту під час вивчення англійської мови, зокрема в сфері взаємодії з різними культурами та конфліктними ситуаціями є важливим аспектом розвитку вмінь англомовного професійного спрямування.

Підготовка майбутніх учителів до професійного англомовного спілкування в умовах війни має бути гнучкою та адаптованою до конкретних умов та потреб місцевого середовища.

Висновки. Результати дослідження показують, що майбутні вчителі вважають важливим уміння англомовного професійного спілкування для розвитку власної фахової компетентності. Продуктивна англомовна комунікація забезпечує позитивну соціальну взаємодію, розуміння культури англомовних країн, можливість професійного саморозвитку й самовдосконалення через вивчення особливостей освітніх систем інших країн.

У ході дослідження було здійснено аналіз викликів освітнього процесу в закладах вищої освіти в північно-східному регіоні України в умовах війни. Основними проблемами вищої педагогічної освіти сьогодні є: гарантія безпеки студентів і персоналу, постійно працююча система комунікацій і зв'язку, часті припинення освітнього процесу, можливість евакуації студентів і персоналу, стрес і психологічна підтримка, фінансування й ресурси, адаптація імплементації освітніх програм, втрата викладацького складу, виклики інтеграції випускників до професійного середовища.

Дослідження забезпечило обґрунтування специфіки фахової підготовки майбутніх учителів до професійного англомовного спілкування в умовах дистанційного навчання під час війни. Перспективи подальших наукових розвідок убачаємо в дослідженні інтерактивних платформ та симуляційних технологій для розвитку англомовного професійного спілкування майбутніх учителів під час навчання в закладах вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Corbett, J. (2022). *An Intercultural Approach to English Language Teaching*. 2nd ed. Bristol: Channel View Publications. Multilingual Matters. 328 [in English].
2. Hanzin, V., & Petrenko, T. (2019). Challenges in applying EFL teaching methods in Ukrainian context. *Teaching Foreign Languages in Ukraine and Beyond: Best Practices and Challenges: international conference proceedings*. Ihor Tsependa [et al.]. Ivano-Frankivsk: NAIR. 71-74 [in English].
3. Järvenpää, A.-T. & Karrbom Gustavsson, T. (2021). Contextual Communicative Competence in Multinational Infrastructure Projects. *Buildings*, 11, 403. URL: <https://doi.org/10.3390/buildings11090403> [in English].
4. Kakoulli-Constantinou, E. (2018). Teaching in Clouds: Using the G-Suite for Education for the Delivery of two English for Specific and Academic Purposes Courses. *The International Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*, 6(2), 305-17. URL: <https://doi.org/10.22190/JTESAP1802305C> [in English].
5. Kiessling, C., & Fabry, G. (2021). What is communicative competence and how can it be acquired? *GMS Journal for Medical Education*. 38(3). URL: <https://dx.doi.org/10.3205/zma001445> [in English].
6. Liubashenko, O., & Kornieva, Z. (2019). Dialogic Interactive Speaking Skills Assessment in the Experiential Teaching of Technical English to Tertiary School Students. *Advanced Education*, 6(13), 18–25. URL: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.156228> [in English].
7. Luchaninova, O., Koval, V., Deforz, H., Nakonechna, L., & Golovnia, O. (2019). Formation of communicative competence of future specialists by means of group work. *Revista ESPACIOS*. 40 (41). URL: <http://socrates.vsa.u.edu.ua/repository/getfile.php/23154.pdf> [in English].
8. Lytovchenko, I., Ogienko, O., Sbrueva, A., & Sotska, H. (2018). Teaching English for Specific Purposes to Adult Learners at University: Methods that Work. *Advanced Education*, 10, 69-75. URL: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.149741> [in English].
9. Mystakidis, S., Berki, E., & Valtanen, J. P. (2021). Deep and meaningful e-learning with social virtual reality environments in higher education: systematic literature review. *Applied Sciences*, 11(5), 2412. <https://doi.org/10.3390/app11052412> [in English].
10. Nykyporets, S., & Ibrahimova, L. (2021) Communicative Competence Development among Students of Non-Linguistic Universities with the Help of CLIL Approach in Foreign Language Lessons. DOI: 10.36074/grail-of-science.04.06.2021.043 URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/grail-of-science/article/view/13118> [in English].
11. Бей І. Актуальні проблеми викладання іноземних мов у закладах вищої

- освіти України. Teaching Foreign Languages in Ukraine and Beyond: Best Practices and Challenges,” international conference proceedings. International Conference “Teaching Foreign Languages in Ukraine and Beyond: Best Practices and Challenges,” March 21-22, 2019 / sci. & org. com.: Ihor Tsependa [et al.]. Ivano-Frankivsk: NAIR, 2019. С. 19-22.
12. Горюнова М., Погорелова Т. Особливості навчання англомовної професійної термінології студентів немовних закладів вищої освіти. Вісник науки та освіти № 11 (17). 2023 URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11\(17\)-148-157](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11(17)-148-157)
 13. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. 2016. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/
 14. Лінгводидактичні засади навчання іноземних мов у закладах вищої педагогічної та загальної середньої освіти : монографія / відп. за вип. М.М.Сідун, Т.К.Полонська. Мукачєво : МДУ, 2018. 342 с.
 15. Максак І. В., Радченко М. В. Професійна підготовка майбутніх учителів англійської мови у початковій школі: історична ретроспектива. Молодий вчений № 2.1 (54.1), 2018. С. 87-90
 16. Малота А. А. Методика змішаного навчання професійно орієнтованого усного спілкування англійською мовою майбутніх соціальних працівників. Дис-я на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, 2023.
 17. Ничкало Н., Овчарук О., Гордієнко В., Іванюк І. Українська освіта в умовах російської війни: випробування, новий досвід, перспективи. Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття». Випуск 5. 2022. С. 7-39. URL: [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(5\).2022](https://doi.org/10.35387/ucj.1(5).2022).
 18. Паук М. Технології формування компетентності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки в умовах Нової української школи. Універсальні навички XXI століття: педагогічні акценти професійної підготовки і вищої освіти: монографія / Н. М. Авшенюк, Г. В. Товканець та колектив авторів / За заг. ред. Н. М. Авшенюк, Г. В. Товканець. Мукачєво: Редакційно-видавничий центр МДУ, 2022. С. 146-157.
 19. Пінчук І. Використання інтерактивних платформ вивчення англійської мови майбутніми вчителями початкової школи. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип. 2. 2023. С. 88-89. URL: https://drive.google.com/file/d/1E85J_NRAqr_djp9iujYF3on5bghaLiHC/view

Transliteration of References:

1. Corbett, J. (2022). *An Intercultural Approach to English Language Teaching*. 2nd ed. Bristol: Channel View Publications. Multilingual Matters. 328 [in English].
2. Hanzin, V., & Petrenko, T. (2019). Challenges in applying EFL teaching methods in Ukrainian context. *Teaching Foreign Languages in Ukraine and Beyond: Best Practices and Challenges: international conference proceedings*. Ihor Tsependa [et al.]. Ivano-Frankivsk: NAIR. 71-74 [in English].
3. Järvenpää, A.-T. & Karrbom Gustavsson, T. (2021). Contextual Communicative Competence in Multinational Infrastructure Projects. *Buildings*, 11, 403. URL: <https://doi.org/10.3390/buildings11090403> [in English].
4. Kakoulli-Constantinou, E. (2018). Teaching in Clouds: Using the G-Suite for Education for the Delivery of two English for Specific and Academic Purposes Courses. *The International Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*, 6(2), 305-17. URL: <https://doi.org/10.22190/JTESAP1802305C> [in English].
5. Kiessling, C., & Fabry, G. (2021). What is communicative competence and how can it be acquired? *GMS Journal for Medical Education*. 38(3). URL: <https://dx.doi.org/10.3205/zma001445> [in English].
6. Liubashenko, O., & Kornieva, Z. (2019). Dialogic Interactive Speaking Skills Assessment in the Experiential Teaching of Technical English to Tertiary School Students. *Advanced Education*, 6(13), 18–25. URL: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.156228> [in English].
7. Luchaninova, O., Koval, V., Deforz, H., Nakonechna, L., & Golovnia, O. (2019). Formation of communicative competence of future specialists by means of group work. *Revista ESPACIOS*. 40 (41). URL: <http://socrates.vsau.edu.ua/repository/getfile.php/23154.pdf> [in English].
8. Lytovchenko, I., Ogienko, O., Sbrueva, A., & Sotska, H. (2018). Teaching English for Specific Purposes to Adult Learners at University: Methods that Work. *Advanced Education*, 10, 69-75. URL: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.149741> [in English].
9. Mystakidis, S., Berki, E., & Valtanen, J. P. (2021). Deep and meaningful e-learning with social virtual reality environments in higher education: systematic literature review. *Applied Sciences*, 11(5), 2412. <https://doi.org/10.3390/app11052412> [in English].
10. Nykyporets, S., & Ibrahimova, L. (2021) Communicative Competence Development among Students of Non-Linguistic Universities with the Help of CLIL Approach in Foreign Language Lessons. DOI: 10.36074/grail-of-science.04.06.2021.043 URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/grail-of-science/article/view/13118> [in English].
11. Bey I. (2019). Aktualni problemi vkladannya inozemnih mov u zakladah vis-

- choYi osvlti UkraYini. Teaching Foreign Languages in Ukraine and Beyond: Best Practices and Challenges,” international conference proceedings. International Conference “Teaching Foreign Languages in Ukraine and Beyond: Best Practices and Challenges,” March 21-22, 2019 / sci. & org. com.: Ihor Tsependa [et al.]. Ivano-Frankivsk: NAIR, 2019. C. 19-22.
12. Goryunova M., Pogorelova T. (2023). Osoblivosti navchannya angломovniy profesiyniy terminologiyi studentiv nemovnih zakladiv vischoyi osviti. *Visnik nauki ta osviti* # 11 (17). 2023 URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11\(17\)-148-157](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11(17)-148-157)
 13. Kontseptsiya realizatsiyi derzhavnoyi politiki u sferi reformuvannya zagalnoyi serednoyi osviti «Nova ukrayinska Shkola» na period do 2029 roku. 2016. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/
 14. Lingvodidaktichni zasady navchannya inozemnih mov u zakladah vischoyi pedagogichnoyi ta zagalnoyi serednoyi osviti: monografiya / vidp. za vip. M.M.Sidun, T.K.Polonska. Mukachevo : MDU, 2018. 342 s.
 15. Maksak I. V., Radchenko M. V. (2018). Profesiyna pidgotovka maybutnih uchiteliv angliyskoyi movi u pochatkoviy shkoli: istorichna retrospektiva. *Molodiy vcheniy* # 2.1 (54.1), 2018. C. 87-90
 16. Malota A. A. (2023). Metodika zmishanogo navchannya profesiyno orientovanogo usnogo spilkuвання angliyskoyu movoyu maybutnih sotsialnih pratsivnikiv. Dis-ya na zdobuttya naukovogo stupenya doktora filosofiyi z galuzi znan 01 Osvita / Pedagogika za spetsialnistyu 011 Osvitni, pedagogichni nauki. Ternopilskiy natsionalniy pedagogichniy universitet Imeni Volodimira Gnatyuka, Ternopil, 2023.
 17. Nichkalo N., Ovcharuk O., Gordienko V., Ivanyuk I. (2022). Ukrayinska osvita v umovah rosiyskoyi viyni: viprobuvannya, noviy dosvid, perspektivi. *Visnik kafedri Yunesko «Neperervna profesiyna osvita XXI stolittya»*. Vipusk 5. 2022. S. 7-39. URL: [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(5\).2022](https://doi.org/10.35387/ucj.1(5).2022).
 18. Pauk M. (2022). Tehnologiyi formuvannya kompetentnosti maybutnih uchiteliv u protsesi profesiynoyi pidgotovki v umovah novoyi ukrayinskoyi shkoli. *Unlversalnl navichki XXI stolittya: pedagogichni aktsenti profesiynoyi pidgotovki i vischoyi osviti: monografiya* / N. M. Avshenyuk, G. V. Tovkanets ta kolektiv avtorlv / Za zag. red. N. M. Avshenyuk, G. V. Tovkanets. Mukachevo: Redaktslyno-vidavnychiy tsentr MDU, 2022. C. 146-157.
 19. Pinchuk I. (2023). Viktorystannya Interaktivnih platform vivchennya angliyskoyi movi maybutnimi vchitelyami pochatkovoyi shkoli. *Naukovi zapiski Berdyanskogo derzhavnogo pedagogichnogo universitetu. Seriya : Pedagogichni nauki : zb. nauk. pr. Vip. 2. 2023. C. 88-98*. URL: https://drive.google.com/file/d/1E85J_NRAqr_djp9iujYF3on5bghaLiHC/view



IRYNA PINCHUK,

Doctor of Science in Pedagogy, Associate professor, Primary Education Theory and Methodology Chair, Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Hlukhiv, Sumy oblast, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1376-3977>

E-mail: pinchuk@gnpu.edu.ua

SERHII HORDIIENKO,

1st year Postgraduate Student, Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Hlukhiv, Sumy oblast, Ukraine

E-mail: 248265sergey@gmail.com

**TRAINING FUTURE TEACHERS FOR PROFESSIONAL ENGLISH-LANGUAGE
COMMUNICATION IN WAR CONDITIONS**

* публікація здійснена за підтримки СЄІП (Україна - Франція) та
БФ «Освіта: майбутнє»